کمیته تحقیقات دانشجویی
دانشگاه علوم پزشکی کردستان

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کردستان
مدیریت امور تحقیقات و اطلاع رسانی پزشکی

فصلنامه علمی دانشجویی زانکو
(سال یازدهم، بهار و تابستان ۱۳۸۶، شمارهای پی در پی ۳۱و۳۲)

تاثیر آشنائی با شیوه های جستجوی اطلاعات در اینترنت بر فعالیتهای علمی و پژوهشی و تولید علم اعضای هیات علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان

مسعود رسول آبادی کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی ورئیس کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی کردستان
rasolabady@gmail.com

چکیده:

مقدمه: تولید دانش یکی از کارکردهای مورد انتظار مراکز علمی و تحقیقاتی؛ و نتیجه فعالیتهای پژوهشی اعضای هیئت علمی ، مدرسین و محققان است که غالباً بصورت مقالات علمی، و تألیف و ترجمه کتب علمی نمود پیدا می کند. تولید دانش با بکارگیری آن ارتباط مستقیم دارد؛ لذا این فرآیند مستلزم آشنائی گروه مذکور با راههای یافتن دانش و اطلاعات است.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی ـ تحلیلی دو پرسشنامه در بین جامعه موردمطالعه (۱۴۰) توزیع گردید؛ پرسشنامه شماره(۱) برای «گردآوری اطلاعات مهارتهای جستجوی اطلاعات و میزان تولید دانش» و پرسشنامه شماره (۲) برای «گردآوری اطلاعات مهارتهای کامپیوتر». اطلاعات بدست آمده از ۱۰۰ پرسشنامه عودت داده شده با نرم افزار spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: ۵۸/۷٪ با استراتژی جستجو آشنا نبودند. ۵۸٪ از کامپیوتر و ۵۴٪ از اینترنت برای انجام فعالیتهای پژوهشی به میزان زیاد و خیلی زیاد استفاده می کردند. ۷۷/۶٪ مقاله ای در مجلات خارجی نداشتند و ۲۸٪ نیز در مجلات داخلی مقاله ای چاپ نکرده بودند. ۶۲٪ تالیف یا ترجمه ندارند و ۳۴٪ هم فاقد طرح تحقیقاتی بودند. ۲۴٪ از اینترنت برای تالیف، ترجمه و تهیه مقاله به میزان زیاد و خیلی زیاد استفاده کرده اند. ۵۸٪ در دانش کامپیوتر و اینترنت ضعیف بودند. تولید علم اساتید دانشگاه بیشتر بصورت تهیه مقاله است تا تالیف، ترجمه و یا تدوین کتاب.

نتیجه گیری: آشنائی جامعه مورد مطالعه با استراتژی جستجو و بکارگیری آن هنگام جستجوی اطلاعات در اینترنت و همچنین دانش کامپیوتر آنان در حد مطلوب نیست؛ و این امر بر مشارکت آنان در تولید علم تاثیر گذاشته است.

واژه های کلیدی: دانش، اعضای هیئت علمی و مدرسین ، اینترنت، بازیابی اطلاعات ،دانشگاه علوم پزشکی کردستان

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

مقدمه:

تولید دانش یکی از کارکردهای مورد انتظار دانشگاهها و موسسات آموزش عالی از جایگاه ویژه ای برخوردار است و در رتبه بندی آنها تاثیر بسزائی دارد.اصولا "آموزش و پژوهش دو کارکرد اصلی در دانشگاهها هستند که پرداختن شایسته به آنها مستلزم بهره برداری صحیح و اصولی از دانش و اطلاعات موجود است. (۱).تولید دانش با به کارگیری دانش برای ایجاد دانش ارتباط مستقیم دارد واین فرایند مستلزم آن است که اعضای هیئت علمی ،مدرسین و محققین و پژوهشگران دانشگاه راههای یافتن دانش و اطلاعات را بشناسند.تولید دانش در دانشگاهها نتیجه فعالیتهای پژوهشی و علمی اعضای هیئت علمی ،مدرسین و پژوهشگران دانشگاه میباشد که معمولا بصورت تولید مقالات پژوهشی و تدوین و ترجمه کتب علمی نمود پیدا می کندو جزء وظایف لاینفک اعضای هیئت علمی و کلیه کسانی است که در بدنه آموزشی دانشگاه نقش دارند.لازمه به کارگیری دانش آن است که اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه نسبت به محلهای وجود اطلاعات و دانش و همچنین محملها و رسانه های اطلاعاتی و روشهای یافتن و بازیابی و به کارگیری آن آگاهی و شناخت لازم را داشته باشند.وبا کسب مهارتهای لازم توانمندی خود را در جهت بازیابی و به کارگیری اطلاعات ارتقاء بخشند.در سالهای اخیر با رشد بی سابقه و گسترده اینترنت فرصتی بی نظیربرای محققان و پژوهشگران به منظور جمع آوری سریع و وسیع اطلاعات در زمینه های گوناگون فراهم آمده است. شبکه اینترنت را می توان یکی از مهمترین منبع و ابزار برای انجام فعالیتهای پژوهشی و علمی به شمار آورد.در واقع در شرایط کنونی پژوهشگران هر حوزه می بایست به خوبی از شبکه اینترنت در حوزه تخصصی خود استفاده،از دامنه کاربرد آن آگاهی داشته باشند.عدم آشنائی و استفاده از شبکه اینترنت به معنای نادیده گرفتن پیشینه پژوهش و احتمالا" دوباره کاری در فرایند پژوهش است.اهمیت موضوع به اندازه ای است که برخی پایگاههای اطلاعاتی کاربردی و مهم نظیر مدلاین ،چکیده پایان نامه ها ی دانشگاهی ،پروانه ثبت اختراع امریکا و اروپا،پایگاه اطلاعاتی اریک و غیره هم اکنون ازطریق شبکه جهانی وب قابل دسترسی هستند.(۲)اگرچه این عصر را عصر انفجار اطلاعات و یا عصر اطلاعات نام نهاده اند اما در حقیقت عصر کنونی را می توان عصر پژوهش و تحقیق نامید.زیرا پژوهش و تحقیق است که با تقویت بنیانهای دانش هرچه بیشتر در یک فرایند زایشی دانش و اطلاعات جدید می آفریند.در فعالیتهای علمی و پژوهشی دسترسی و دستیابی آسان و سریع به منابع اطلاعاتی از عوامل مهم به شمار می رود.در هر فعالیت پژوهشی اولین قدم دسترسی به منابع و گردآوری اطلاعات در زمینه پژوهش و ارزیابی منابع و مجاری موجود است.ازاین نظر اعضای هیئت علمی و مدرسین وپژوهشگران دانشگاه باید از روشهای اطلاع یابی آگاه باشند تا از اتلاف وقت و دوباره کاریهای غیر ضروری کاسته شود.

در عصر پژوهش که تالی عصر اطلاعات است اعضای هیئت علمی و مدرسین و پژوهشگران دانشگاهها و موسسات آموزش عالی باید بتوانندقاطعانه به منابع مختلف اطلاعاتی دسترسی یابند،آنها را ارزیابی نمایند و با نظام بخشیدن به آن معرفت و دانش خود را افزایش دهند بطوری

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

که بتوانند اطلاعات را برای هدف پژوهشی خود طراحی کرده و بکار گیرند.با اینکه اینترنت به بزرگترین منبع اطلاعاتی پیوسته در دسترس تبدیل شده است ولی استخراج اطلاعات مورد نیاز موجود در آن ترفندها و استراتژیهای خاص خود را طلب می کند.رشد تصاعدی و آهنگ سریع تغییر و تحول در اینترنت بازیابی تمام اطلاعات مرتبط با موضوع مورد کاوش را مشکل می سازد.اینترنت را می توان کتابخانه ای غنی و سرشار از کتاب فرض نمود که راههای دستیابی به اطلاعات و منابع موجود در آن محدود بوده و نیازمند بکارگیری زبان خاص خود می‌باشد.کتابخانه ای وسیع با نظام سازماندهی ضعیف بطوری که یافتن اطلاعات مرتبط و بدون ریزش بسیار دشوار می نماید.با توجه به موارد فوق مهارت اطلاع یابی و اطلاع جویی لازمه حرکت در بزرگراه اینترنت است اطلاع جویی فرایندی هدفمند و ساختارمند است ،طرح نیاز اطلاعاتی ،تعریف استراتژی جستجو،بازیابی اطلاعات ،ارزیابی آنچه بازیابی شده است ،سازماندهی و استفاده موثر از اطلاعات جهت تبادل اندیشه ها و یافته ها مهارتهائی می طلبد.این مهارتها در قالب واژه مهارتهای اطلاع یابی جای می گیرند.(۳).در عصر اطلاعات و در یک جامعه اطلاعاتی که محور حرکت در آن کالایی به نام اطلاعات است سواد اطلاعاتی از ضروریات زندگی اطلاعاتی محسوب می شود.بخصوص برای افرادی از این جامعه که خبرگان آن به شمار رفته و در جایگاه رفیعی همچون دانشگاه و مراکز آموزش عالی نقش آموزشی و پژوهشی ایفا می نمایند.اعضای هیئت علمی ،مدرسین و محققان و پژوهشگران دانشگاهها عناصر برتر جامعه اطلاعاتی هستند و انتظار می رود با مفاهیم و کارکردهای این چنین جامعه ای آشنائی عمیق داشته باشند. سواد اطلاعاتی عبارت است ازایجاد توانائی در افراد تا بتوانند تشخیص دهند چه وقت به اطلاعات نیاز دارند همچنین توانائی ذخیره اطلاعات،ارزشیابی و استفاده موثر از آن را در زمان نیاز داشته باشند.سواد اطلاعاتی در جامعه ای که دایم در معرض تغییرات فناوری و همچنین در منابع اطلاعاتی بیشماری قرار دار دارد لازم به نظر می‌رسد. (۴)

طی سالهای اخیر امکان دسترسی و بهره گیری از شبکه جهانی اینترنت برای اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان فراهم بوده است و گروه مذکور توانسته اند از این طریق به جستجو و یافتن اطلاعات مورد نظر خود بپردازند.فراتر از این دانشگاه علوم پزشکی کردستان هر ساله مبالغ هنگفتی بابت خرید و تهیه منابع و محصولات الکترونیکی اعم از بانکهای اطلاعاتی و مجلات الکترونیکی اختصاص می‌دهد.با این وجود اطلاعات و مستنداتی که نشان دهنده چگونگی استفاده از اینترنت و همچنین محصولات الکترونیکی فراهم شده توسط اعضای هیئت علمی و مدرسین و پژوهشگران دانشگاه در دست نمی باشد.اطلاعات دقیقی از مشکلاتی که آنان با آن مواجه هستند وجود ندارد،مشکلاتی در رابطه با جستجوی اطلاعات،ابزارهای یافتن اطلاعات ،میزان شناخت آنان از امکانات و ابزارهای موجود در اینترنت و حتی میزان آگاهی آنان از منابع اطلاعاتی الکترونیکی خریداری شده توسط دانشگاه که دسترسی به از آنها طریق اینترنت و سایت دانشگاه فراهم شده است. فقدان و نبود این

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

اطلاعات و مستندات آن عملا سبب میشود از یک سو دانشگاه فاقد هرگونه تصمیم گیری و سیاست گذاری بخردانه در خصوص نوع حضور و چگونگی استفاده از اینترنت بوده و از سوی دیگر سبب شود تا در خصوص برنامه های آموزشی و پژوهشی که به صورت بالقوه برای اعضای هیئت علمی ،مدرسین و پژوهشگران دانشگاه متصور است تصمیم گیری درستی صورت نگیرد.

این پژوهش تلاش دارد میزان آشنائی اعضای هیئت علمی و سایر مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان را با شیوه های جستجوی اطلاعات در اینترنت و رابطه آن بر فعالیتهای علمی و پژوهشی آنان را مورد مطالعه و بررسی قراردهد.یافته های این پژوهش نشانگر تاثیر شبکه اینترنت و شیوه های بازیابی اطلاعات بر روند فعالیتهای علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه بوده همچنین بعنوان یک مستند نشان دهنده میزان تولید علم توسط اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه می باشد.

روش بررسی:

در این مطالعه توصیفی-تحلیلی کلیه اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان مورد مطالعه قرارگرفتند.حجم نمونه برابر با ۱۴۰ نفر از اعضای هیئت علمی و سایر مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان بود که در زمان انجام پژوهش در امرتدریس در دانشگاه مشارکت داشتند.به تعداد مذکور پرسشنامه توزیع گردید. از این تعداد فقط ۱۰۰ پرسشنامه (شماره ۱ و ۲) عودت داده شدند با توجه به حجم محدود نمونه جامعه مورد مطالعه ،نمونه گیری بصورت سرشماری انجام و کلیه اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان مورد مطالعه قرار گرفت.دو نوع پرسشنامه توسط پژوهشگر طراحی شد.پرسشنامه شماره یک برای گردآوری اطلاعات دموگرافیک و سایر اطلاعات در خصوص نحوه جستجوی اطلاعات در اینترنت و تولید دانش و .پرسشنامه شماره دو با مراجعه به منابع معتبر آزمونهای ICDL جهت سنجش دانش و مهارت کامپیوتر و اینترنت(سخت افزار و نرم افزار) جامعه مورد مطالعه تهیه و آماده گردید.بطوریکه بتوان با آن مهارت اول(مفاهیم پایه فن آوری اطلاعات)،مهارت دوم (آشنائی با سیستم عامل ویندوز) ،و مهارت هفتم (آشنائی با اینترنت و کاربردهای آن) را مورد بررسی قرار داد.با استفاده از نرم افزار SPSS و استفاده از فرمولهای آماری توصیفی و استنباطی (آزمون کای دو ،ضریب همبستگی اسپرمن) داده ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها:

۵۲ نفر (۵۷/۸ درصد) از اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان تعریف صحیح استراتژی جستجو را از میان گزینه های مختلف تشخیص داده اند .۴۸ نفر (۴۹ درصد) معمولا جستجوی خود را از Google و۲۲ نفر (۲۲/۴ درصد) از Pubmed آغاز می کنند.و تنها ۶ نفر (۶/۱ درصد) جستجوی خود را از سایت دانشگاه علوم پزشکی کردستان و کتابخانه مرکزی آغاز می کنند. ۱۸ نفر (۱۸ درصد) به میزان خیلی زیاد از اینترنت برای انجام فعالیتهای علمی و پژوهشی خود استفاده می کردند.(جدول ۱) میانگین استفاده روزانه از اینترنت برای انجام فعالیتهای علمی و پژوهشی۱/۵± ۱/۸ساعت است.۲۲(جدول۲) نفر (۲۶/۹ درصد) از جامعه مورد مطالعه در خصوص پوشش موضوعی بانکهای

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

اطلاعـــاتی OVID و Blackwell کـــه علـــوم بالینی می باشد آگاهی داشـته انـد.۳۰ نفـر (۳۸/۴ درصد) از جامعه مورد مطالعه در خصوص پوشـش موضوعی بانک اطلاعاتی Elsevier که علوم پایه می باشد آگاهی داشته اند.۳۴ نفـر (۴۱/۵ درصـد) از جامعـه مـورد مطالعـه بـه لـزوم اسـتفاده از سـرعنوانهای موضـوعی پزشـکی (Mesh) بـرای بازیـابی دقیقتـر اطلاعـات از بانـک اطلاعـاتی Pubmed آگـاهی داشـته انـد.۲۶ نفـر (۴۱/۹ درصـد) از جامعـه مـورد مطالعـه بانـک اطلاعـاتی Elsevier را بیشتر مورد استفاده قرار داده انـد.و ۱۴ نفـــر (۱۷/۱ درصـــد) بانـــک اطلاعـــاتی Blackwell و ۱۶ نفـــر (۱۹/۵ درصـــد) بانـــک اطلاعاتی OVID را بیشتر مورد استفاده قرار داده اند.۳۶ نفر (۴۳/۹ درصد) از جامعـه مـورد مطالعـه معتقد هستند که ژورنالهای تخصصی رشـته خـود به میزان کم در بانکهـای اطلاعـاتی Elsevier و OVID و Blackwell وجود دارند. ۱۴ نفـر (۱۷ درصد) معتقـد هـستند کـه ژورنالهـای تخصـصی رشته خود به میزان زیاد در بانکهای مذکور وجـود دارند. ۳۴ نفر (۳۴ درصـد) بـه میـزان متوسـط از اطلاعـات بازیـابی شـده از اینترنـت بـرای تهیـه و تدوین مقـالات علمـی و پژوهـشی خـود اسـتفاده کرده اند.(جدول ۳). ۴۰ نفر (۴۰ درصد) به میـزان کم از اطلاعات بازیابی شده از اینترنت برای تـالیف و تدوین و ترجمه کتب علمی استفاده کـرده انـد. ۳۶ نفر (۳۶ درصـد) بـه میـزان زیـاد و ۸ نفـر (۸ درصد)به میزان خیلـی زیـاد اطلاعـات مـورد نیـاز خـود را از اینترنـت بازیـابی نمـوده انـد. ۳۴ نفـر (۳۴/۷ درصد) بـه میـزان متوسـط ،۲۶ نفـر(۲۶/۵ درصد) به میزان زیاد و ۱۰ نفر (۱۰/۲ درصـد) بـه میـــزان خیلـــی زیـــاد از بانـــک هـــای اطلاعـــاتی Blackwell-Ovid- Elsevier بـــرای یـــافتن اطلاعات مورد نیازخود استفاده کرده انـد. ۳۲ نفـر (۳۶/۴ درصد) به میزان خیلی کم ،۲۸ نفـر(۳۱/۸) متوسـط و ۲ نفـر (۲/۳ درصـد) از سـرعنوانهای موضوعی پزشکی(MeSH) برای بازیابی اطلاعات در Pubmed استفاده مـی کننـد. ۲۸ نفـر (۲۸ درصد) از افـراد مـورد مطالعـه هـیچ مقالـه ای در مجلات داخلی چاپ نکرده انـد(جـدول۴).۱۶ نفـر (۱۶/۳ درصـد) ۱ کتـاب و ۸ نفـر (۸/۲ درصـد) ۲ کتاب و بیشتر تالیف و تدوین کـرده انـد. ۷۴ نفـر (۷۷/۱ درصد) از افراد مـورد مطالعـه هـیچ کتـابی ترجمه و چاپ نکـرده انـد(جـدول۵). ۳۴ نفـر(۳۴ درصد) از افرادمورد مطالعه هیچ طـرح تحقیقـاتی که به تصویب شـورای پژوهـشی دانـشگاه رسـیده باشد را انجـام نـداده انـد ۷۰ نفـر (۷۰ درصـد) از جامعه مورد مطالعه هیچ طـرح تحقیقـاتی کـه بـه تصویب شورای پژوهشی دانشکده رسـیده باشـد را انجام نداده اند. ۱۴ نفر (۱۴/۹ درصـد) بـه میـزان خیلی کـم ،۳۰ نفـر (۳۱/۹ درصـد) کـم ،۳۰ نفـر (۳۱/۹ درصد) متوسط ،۱۴۰ نفر (۱۴/۹ درصد) زیاد و ۶ نفـر (۶/۴ درصـد) خیلـی زیـاد از ژورنالهـای الکترونیکی برای انجام فعالیتهای علمی و پژوهشی استفاده کرده اند. فقط ۶ نفر (۷/۳ درصـد) خیلـی زیاد از اطلاعات بازیابی شده از اینترنت در تهیـه و تالیف و ترجمه کتب و مقالات خود استفاده کـرده اند. ۶۲ نفر (۶۲ درصـد) از جامعـه مـورد مطالعـه هیچ کتابی را تالیف ، ترجمه و یـا تـدوین ننمـوده اند. ۶۲ نفر از جامعه مورد مطالعـه هـیچ کتـابی را تالیف ، ترجمه و یا تدوین ننموده انـد.کـه از ایـن تعداد ۳۴ نفر (۵۴/۸ درصد) به میزان کم ،۱۴۰ نفـر (۲۲/۶ درصد) به میزان متوسـط و ۱۴ نفـر (۲۲/۶ درصد) به میزان زیاد از اینترنت استفاده نموده‌اند.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

بر اساس آزمون کای دو از نظر آماری رابطه ای بین میزان استفاده از اینترنت باتالیف،ترجمه و تدوین کتاب توسط افراد مورد مطالعه مشاهده نشد . ۵۰ نفر (۵۰ درصد) بین ۱ تا ۳ مقاله و ۲۴ نفر (۲۴ درصد) ۴ و بیشتر از ۴ مقاله را در مجلات داخلی و خارجی چاپ کرده اند و ۷۶ نفر (۷۷/۶ درصد) هیچ مقاله ای در مجلات خارجی چاپ نکرده اند.(جدول۶). بر اساس آزمون کای از نظر آماری رابطه ای بین میزان استفاده از اینترنت و چاپ مقاله در مجلات داخلی و خارجی توسط جامعه مورد مطالعه مشاهده نشد.(جدول۷) و (جدول ۸).

جدول شماره ۱. توزیع فراوانی میزان استفاده از اینترنت برای انجام فعالیتهای علمی و پژوهشی توسط افراد مورد مطالعه

میزان استفاده	تعداد	درصد
خیلی کم	۲نفر	۲
کم	۱۸نفر	۱۸
متوسط	۲۶نفر	۲۶
زیاد	۳۶ نفر	۳۶
خیلی زیاد	۱۸ نفر	۱۸
جمع	۱۰۰نفر	۱۰۰

جدول شماره ۲:توزیع فراوانی متوسط ساعات استفاده روزانه از اینترنت برای انجام فعالیتهای علمی و پژوهشی توسط افراد مورد مطالعه

متوسط استفاده روزانه بر حسب ساعت	تعداد	درصد
کمتر از یک ساعت	۱۸	۱۸
۱ تا ۱/۵ ساعت	۳۸	۳۸
۲ تا ۴ ساعت	۳۸	۳۸
۴ ساعت بیشتر	۶	۶
جمع	۱۰۰	۱۰۰

میانگین استفاده۱/۵± ۱/۸ساعت است.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

جدول شماره ۳:توزیع فراوانی میزان استفاده از اطلاعات بازیابی شده از اینترنت برای تهیه و تدوین مقالات علمی و پژوهشی توسط افراد مورد مطالعه

میزان استفاده	تعداد	درصد
خیلی کم	۶	۶
کم	۱۸	۱۸
متوسط	۳۴	۳۴
زیاد	۳۲	۳۲
خیلی زیاد	۱۰	۱۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۴:توزیع فراوانی مقالات چاپ شده در مجلات داخلی توسط افراد مورد مطالعه

مقاله	تعداد	درصد
۰	۲۸	۲۸
۱ تا ۲	۳۰	۳۰
۳ تا ۴	۲۸	۲۸
۵ تا ۶	۴	۴
۷ تا ۸	۶	۶
۱۰وبیشتر	۴	۴
جمع	۱۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۵:توزیع فراوانی تالیف و تدوین کتب چاپ شده توسط افراد مورد مطالعه

کتاب	تعداد	درصد
۰	۷۴	۷۵/۵
۱	۱۶	۱۶/۳
۲ و بیشتر	۸	۸/۲
جمع	۹۸*	۱۰۰

*۲ نفر به این سئوال پاسخ نداده اند

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

جدول شماره ۶:توزیع فراوانی مقالات چاپ شده در مجلات خارجی توسط افراد مورد مطالعه

مقاله	تعداد	درصد
۰	۷۶	۷۷/۶
۱ تا ۳	۱۷	۱۷/۳
۴ تا ۹	۴	۴
۱۰ و بیشتر	۱	۱
جمع	۹۸*	۱۰۰

*۲ نفر به این سئوال پاسخ نداده اند.

جدول شماره ۷:توزیع فراوانی رابطه بین استفاده از اینترنت و تالیف،ترجمه و تدوین کتاب توسط جامعه مورد مطالعه

میزان استفاده / تعداد کتاب	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۰	۳۴	۵۴/۸	۱۴	۲۲/۶	۱۴	۲۲/۶	۶۲
۱	۶	۳۷/۵	۴	۲۵	۶	۳۷/۵	۱۶
۲	۱۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۰
۳ و بیشتر	۶	۵۰	۶	۵۰	۰	۰	۱۲
جمع	۵۶	۵۶	۲۴	۲۴	۲۰	۲۰	۱۰۰

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

جدول شماره ۸:توزیع فراوانی رابطه بین استفاده از اینترنت و چاپ مقاله در مجلات داخلی و خارجی توسط افراد مورد مطالعه

میزان استفاده / تعداد مقاله	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۰	۸	۳۰/۸	۱۰	۳۸/۵	۸	۳۰/۸	۲۶
۱ تا ۳	۱۰	۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۴۰	۵۰
۴ و بیشتر	۶	۲۵	۴	۱۶/۷	۱۴	۵۸/۳	۲۴
جمع	۲۴	۲۴	۳۴	۳۴	۴۲	۴۲	۱۰۰

بحث و نتیجه گیری:

یافته های پژوهش نشان می دهد که تقریبا نیمی از اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی کردستان با استراتژی جستجو هنگام جستجوی اطلاعات در اینترنت آشنا هستند و نیمی از آنها استراتژی جستجو را نشناخته و از آن استفاده نمی کنند.تجارب و بررسیها نشان می‌دهد که یکی از عملکردهائی که در بازیابی موفق اطلاعات تاثیر گذار است شناخت استراتژی جستجو و بکارگیری آن است یعنی طراحی طرح و برنامه ای که برطبق آن مرتبط ترین رکوردها بازیابی شوند.که سبب صرفه جوئی در وقت کاربران می شود.نقطه آغاز کار جستجو در اینترنت برای بیشتر جامعه مورد مطالعه سایت Google و سایت PubMed است و درصد بسیار کمی جستجوی خود را از سایت رسمی دانشگاه(www.muk.ac.ir) و سایتهای مرتبط با آن مانند سایت پایگاه عرضه اطلاعات پزشکی (www.hic.muk.ac.ir) و سایت کتابخانه مرکزی آغاز می‌کنند.این در حالی است که هزینه و وقت فراوانی برای راه اندازی سایتهای مذکور صرف شده است و سایتهای مذکور دارای پیوند به تمامی محصولات الکترونیکی خریداری شده توسط دانشگاه هستند.لزوم اطلاع رسانی وسیعتر و برگزاری کارگاههای آموزشی بیشتر جهت معرفی سایتهای دانشگاه احساس می گردد.آشنائی با پوشش موضوعی بانکهای اطلاعاتی Blackwell و Ovid بسیار پائین است و این در حالی است که بیشتر از ۵۰ درصد اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه در ارتباط با علوم بالینی هستند .به نظر می رسد یکی از دلایل استفاده کم از این منابع همین عدم شناخت کافی باشد. که مجددا لزوم برگزاری کارگاههای آشنائی با محصولات الکترونیکی را مطرح می کند. آشنائی جامعه مورد مطالعه با پوشش موضوعی مجموعه Elsevier بهتر است که دلیل این موضوع می‌تواند خریداری و استفاده از این مجموعه از سال ۱۳۸۲ (۲۰۰۳) تا اکنون باشد بطوری که بسیاری از اعضای هیئت علمی و مدرسین در طول زمان اشنائی بیشتری با آن پیدا نموده اند

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

.در حالی که اشتراک مجموعه های Blackwell و Ovidاز سال ۱۳۸۵(۲۰۰۶) آغاز شده است.یافته‌ها نشان می دهد درصد بیشتری از اعضای هیئت علمی و مدرسین بیشتر از محصولات الزویر برای انجام کارهای علمی و پژوهشی استفاده کرده اند.بیش از نیمی از جامعه مورد مطالعه به میزان زیاد و خیلی زیاد از کامپیوتر برای فعالیتهای علمی و پژوهشی استفاده کرده اند.و به همین نسبت نیز به میزان زیاد و خیلی زیاد از اینترنت برای فعالیتهای علمی و پژوهشی استفاده کرده اند بطوریکه (۷۶ درصد) از جامعه مورد مطالعه بین ۱ تا ۴ ساعت روزانه از اینترنت استفاده می کنند متوسط استفاده روزانه از اینترنت در مجموع ۱/۸ ساعت +و-۱/۵ ساعت است این یافته در تائید یافته های خداجوی (۲) است .بازیابی اطلاعات از اینترنت توسط اعضای هیئت علمی و مدرسین در حد مطلوب نیست .که یکی از دلایل این موضوع می تواند عدم آشنائی و به کار گیری استراتژی جستجو باشد.بطوریکه یافته ها نشان می دهد فقط ۲۸ نفر (۲۸ درصد) از استراتژی جستجو هنگام جستجو در اینترنت استفاده می کنند.بانک اطلاعاتی PubMed به عنوان بزرگترین بانک اطلاعاتی پزشکی که به شکل رایگان در اینترنت عرضه می شود نقش بسزائی در مطالعات و پژوهشهای علمی در زمینه موضوعی پزشکی و علوم وابسته ایفا می کند .آشنائی با آن و نحوه استفاده از آن از اهمیت ویژه ای برای متخصصان علوم پزشکی برخوردار است.یافته های پژوهش نشان می دهد که تعداد کمی از جامعه مورد مطالعه به لزوم استفاده از سرعنوانهای موضوعی پزشکی (MeSH) برای بازیابی دقیقتر اطلاعات از بانک اطلاعاتی Pubmed آگاهی داشته اند.که این نشان دهنده عدم آشنائی با بانک اطلاعاتی مذکور و توانمندیهای آن است در حالیکه یافته های Koller نشان می دهد مدلاین یکی از پر استفاده ترین منابع برای پزشکان است.(۷).یافته های پژوهش نشان می دهد که تقریبا یک چهارم از جامعه مورد مطالعه هیچ مقاله ای در مجلات خارجی و به همین میزان هیچ کتابی را تالیف نکرده اند..همانطور که مشاهده می شود تقریبا یک چهارم اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه علوم کردستان در تولید علم مشارکت دارند.با اینکه هر ساله بودجه هنگفتی به منظور خریداری ژورنالهای الکترونیکی و تامین دسترسی به اینترنت از سوی دانشگاه هزینه می شود .یافته های پژوهش نشان می دهد که تنها ۲۰ نفر (۲۰ درصد) از جامعه مورد مطالعه به میزان زیاد و خیلی زیاد از ژورنالهای الکترونیکی برای انجام فعالیتهای علمی و پژوهشی استفاده می کنند.به نظر می رسد اطلاع رسانی جامع و برگزاری کلاسهای آموزشی به منظور استفاده بهینه از ژورنالهای الکترونیکی انجام نگرفته است.و به نظر می رسد یکی از دلایل عدم استفاده اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه علوم کردستان عدم آشنائی با این نوع ژورنالها باشد.یافته ها نشان می دهد که ۲۴ نفر (۲۴ درصد) از جامعه مورد مطالعه به میزان زیاد و خیلی زیاد از اطلاعات بازیابی شده از اینترنت در تهیه و تالیف و ترجمه کتب و مقالات خود استفاده کرده اند.این در حالی است که هم اکنون در کلیه گروههای آموزشی کامپیوتر متصل به اینترنت وجود دارد.یافته نشان می دهد که ۵۸ نفر (۵۸ درصد) از جامعه مورد مطالعه دارای دانش ضعیف کامپیوتر و اینترنت هستند.این نکته لزوم برگزاری کلاسها و

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]

کارگاههای آموزشی به منظور ارتقای دانش اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه علوم کردستان را نشان میدهد.احتمالا یکی از دلایل عدم استفاده بهینه از اینترنت همین نکته یعنی عدم آشنائی با آن باشد.و همچنین به عنوان یک عامل بازدارنده بر فعالیت تالیف ،ترجمه و تهیه مقاله و طرحهای تحقیقاتی اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه علوم کردستان موثر باشد.

با اینکه بر اساس آزمون کای از نظر آماری رابطه ای بین میزان استفاده از اینترنت و تالیف،ترجمه و تدوین کتاب توسط جامعه مورد مطالعه مشاهده نمی شود.اما از نظر ریاضی تفاوت محسوس است.یعنی کسانی که بیشتر از اینترنت استفاده کرده اند دارای تالیفات و یا ترجمه بیشتری هستند و بالعکس.همچنین. با اینکه بر اساس آزمون کای از نظر آماری رابطه ای بین میزان استفاده از اینترنت و چاپ مقاله در مجلات داخلی و خارجی توسط جامعه مورد مطالعه مشاهده نمی شود.اما از نظر ریاضی تفاوت محسوس است و کسانی که بیشتر از اینترنت استفاده کرده اند دارای مقالات بیشتری هستند و بالعکس.

نقش اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در تولید مقاله نسبت به تالیف و ترجمه کتاب بیشتر است خواجوی (۲) نیز در پژوهش خود دریافته است که نیمی از منابع تولید شده توسط اعضای هیئت علمی و پژوهشگران به شکل مقاله بوده است.

منابع :

۱. حاضری،افسانه.صّراف زاده،مریم.مدیریت دانش در دانشگاهها و نقش کتابخانه های دانشگاهی. مجله الکترونیکی نما،شماره ۴ دوره۵، ۱۳۸۵،قابل دسترسی در URL http://www.irandoc.ir./data/E_J/vol5/saraf.pdf تاریخ دسترسی،۱۳۸۵/۸/۱۲.

۲. خداجوی،محمد.. تاثیر شبکه اینترنت بر فعالیتهای علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی و پژوهشگران موسسه آموزش عالی علمی و کاربردی و مرکز آموزش عالی امام خمینی(ره) جهاد کشاورزی تهران .مجله الکترونیکی نما،شماره ۴ دوره۵، ۱۳۸۵،قابل دسترسی در URL= http://www.irandoc.ir./data/E_J/vol5/khodajooe.pdf تاریخ دسترسی،۱۳۸۵/۸/۱۲.

۳. . رضائی شریف آبادی،سعید.تاثیر شبکه اینترنت بر فعالیتهای پژوهشی ،اطلاع یابی و رفتار ارتباطی روانشناسان دانشگاهی استرالیا.چکیده پایان نامه های کتابداری و اطلاع رسانی ،تنظیم و تدوین ماندانا صدیق بهزادی،۱۳۷۹، ۵۰۵و ۵۰۶.

۴. زمانی،عشرت.استانداردهای سواد اطلاعاتی.فصلنامه علوم اطلاع رسانی،دوره ۱۹،شماره ۱و۲(پائیز و زمستان ۱۳۸۳)ص.۴۱-۳۴ .

۵. گلابیان ،محمد.بررسی تاثیر پست الکترونیکی بر فعالیتهای علمی اعضای هیئت علمی دانشگاههای ایران.فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی،شماره ۳(پائیز ۱۳۷۹)ص.۶۳و۶۴.

6 -Jones, Steve.Johnson-Yale, Camille.The internet's impact on college faculty. First Monday, Vol.10, No.9 (September 2005).Available at:URL=http://www.firstmonday.org/issues/issue10-9/jones/index.html accessed:10/10/2006

7- Koller, Michael.Grutter, Johann.Use of the internet by medical doctors in Switzerland. Swiss Med. Wkly 2001, 131:251-254.

8 -Lazinger, S.Ballan, J. Perits,B.Internet use by faculty members in various disciplines: A comparative case study. J Am Soc Inf Sci.1997,48 (6):508-518.

10-Meadows, AJ. Bukhari, A.A.The use of information technology by scientists in British and Arabian universities. Journal of information science, 1992,18(5):408-415.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-01]